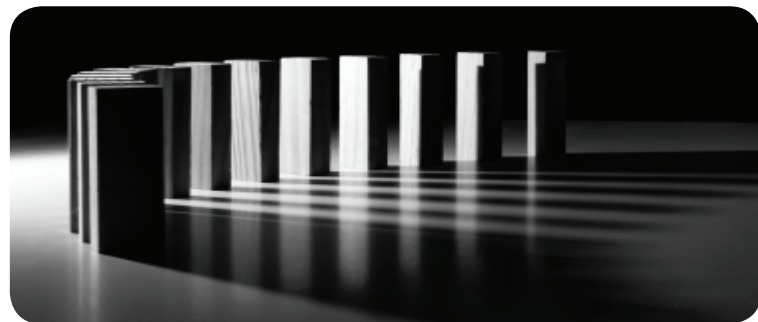

DRAADLOOS FLITSEN

PRAKTIJKBOEK

ASISO

SONJA VAN DRIEL

OVER HET PRAKTIJKBOEK

Net als in het boek *Flitsen met een Reportageflitser, van toevalstreffer naar voltreffer*, ligt de focus op het actief aan de slag gaan met het maken van flitsfoto's.

Je krijgt maar liefst 11 Achter-de-schermen-foto's voorgeschoteld. Deze kun je vergelijken met recepten zoals je die in kookboeken ziet. Ieder recept bevat de bereidingswijze en de informatie over de totstandkoming van de flitsfoto. Geef er gerust je eigen draai aan en pas het hier en daar naar eigen smaak aan. Zo krijgen foto's *jouw* specifieke uitstraling.

Voorts bevat dit praktijkboek specifieke basisoefeningen die zijn gericht op draadloze flits-technieken. Je leert over het effect van verschillende lichtrichtingen, lichtvormers, maar ook hoe je zonder achtergrondrol de achtergrond donker maakt (tot zwart aan toe).

Ook leer je om foto's te analyseren waarmee je inzicht krijgt in de totstandkoming ervan.

Het laatste deel van het boek gaat over de mogelijke valkuilen. Als ervaringsdeskundige weet ik dat de praktijk vaak weerbarstiger is dan je als fotograaf zou willen. Zit het tegen of snap je niet waarom een flitsfoto niet goed lukt, dan schiet deze paragraaf je te hulp.

11 ACHTER-DE-SCHERMENFOTO'S

Foto: Marja Kriboo

De benodigdheden

- Camera met standaard zoomlens
- Reportageflitser
- Triggerset
- Statief voor de flitser

De locatie en (licht)situatie

- De foto is halverwege de dag gemaakt in een ruimte waar daglicht (maar geen direct zonlicht) naar binnen schijnt.
- Er is geen gebruik gemaakt van een zwarte achtergrond. Dat is niet nodig, want met een onderbelichting van zes stops is de achtergrond helemaal donker. De onderbelichting heeft geen enkel effect op de belichting van de hond. Die wordt namelijk alleen belicht door het flitslicht.
- Voor het maken van deze foto hebben we het geduldige hondje op een tafel middenin de woonkamer gezet.
- De fotografe maakt de foto op circa 2,5 meter afstand van het hondje. De flitser staat circa 2 meter afstand.

De instelling van de camera

f/9 – 1/125sec – 100 ISO – 70mm

De instelling van de flitser

Flitsvermogen 1/8 – Zoompositie 70mm

De handelingen

1. We kiezen een sluitertijd van 1/125sec omdat we met onze manuele triggerset geen sluitertijd kunnen gebruiken die sneller is.
2. ISO zetten we op 100 en het diafragma op f/9. Waarom? Omdat de achtergrond met die instellingen volledig zwart wordt.
3. We maken eerst een foto zonder te flitsen. Na controle op het LCD scherm van de camera zien we dat de foto, oftewel de achtergrond, volledig is onderbelicht.
4. Nu gaan we het flitslicht toevoegen aan het beeld. We zetten de flitser aan de zijkant op circa 2 meter afstand van het hondje en kiezen voor een vermogen van 1/8.
5. De zoompositie op de flitser passen we aan de gebruikte brandpuntsafstand aan, namelijk 70mm. Omdat de afstand van het hondje tot de muur circa 3 meter is, voorkomen we met deze zoompositie dat er strooielicht van de flitser op de muur valt. We hoeven dan ook geen gebruik te maken van een Flag.

Variatietip

Het maakt niet uit wat of wie je fotografeert. Kijk maar eens bij de foto hieronder en op de volgende pagina. Daar zie je dat er een totaal ander beeld ontstaat zodra er voor een ander onderwerp wordt gekozen.

Door eens te googlen op afbeeldingen van 'low key' of 'low key portret' kun je ideeën en inspiratie opdoen voor het maken van dergelijke foto's.

Welk onderwerp je ook kiest, maak variaties met de richting van het flitslicht. De foto's veranderen zienderogen als je de flitser vanaf een andere positie op het onderwerp richt.

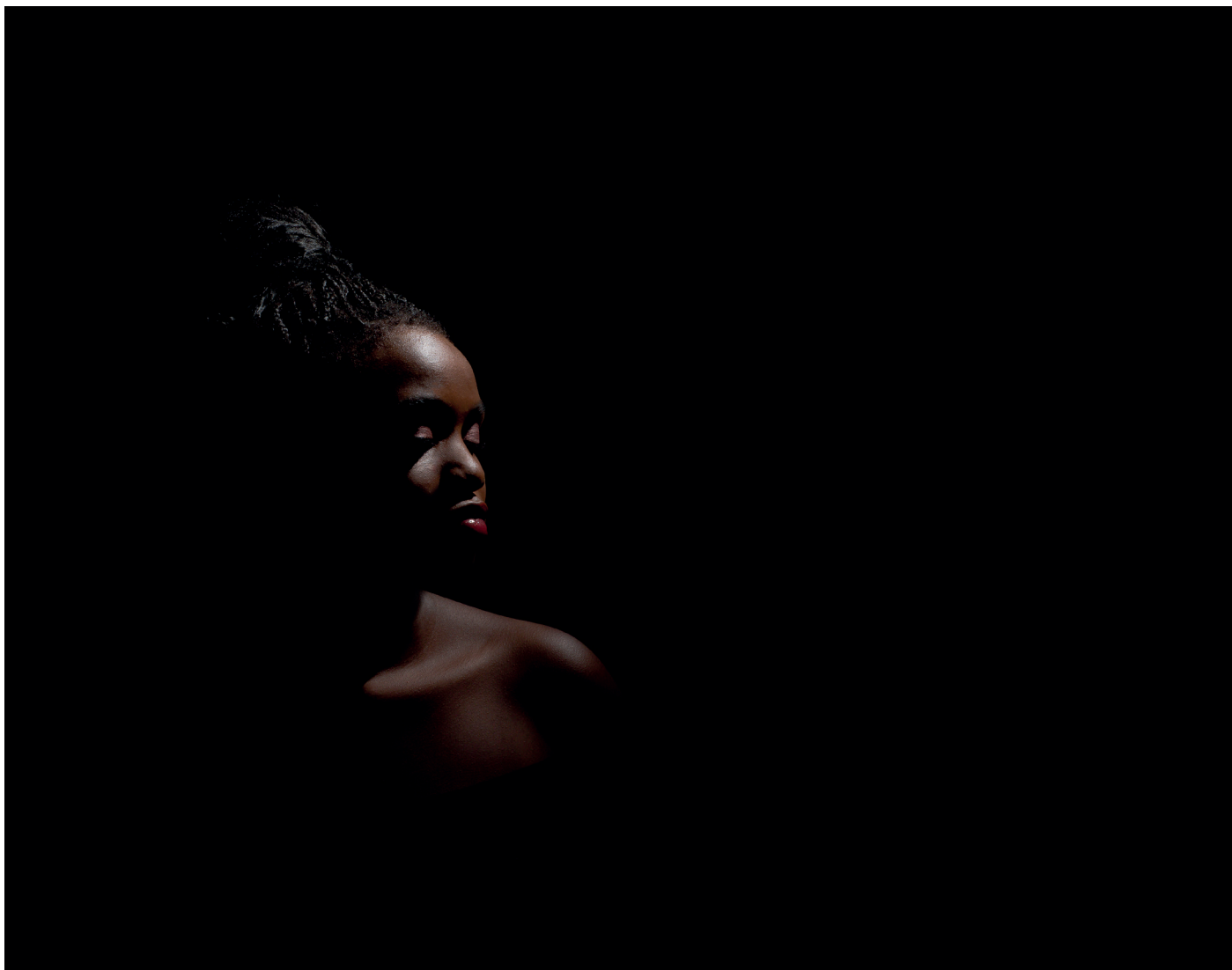
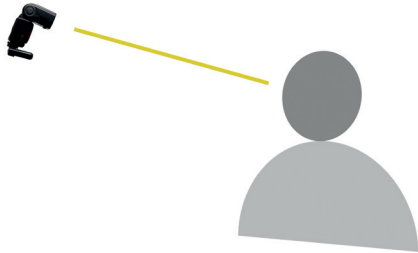

Foto: Joke Broer

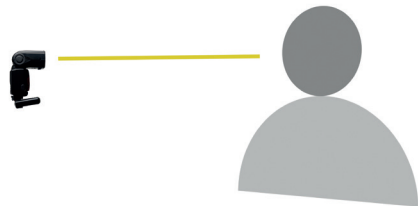
2 - DE HOOGTE VAN DE FLITSER

De hoogte van de flitser bepaalt zowel de lichtval en de schaduwpartijen in het beeld.

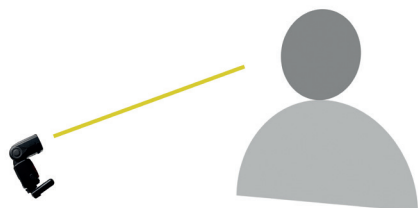
De flitser staat iets boven ooghoogte. Dit zorgt voor een mooie schaduw en fraaie lichtval op het gezicht.

Deze belichting wordt vaak toegepast bij portretfotografie.

De flitser staat op ooghoogte waardoor de gehele zijkant van het gezicht wordt belicht. Er valt geen schaduw onder de neus en kin.

Belichting op ooghoogte wordt bij portretfotografie minder vaak toegepast.

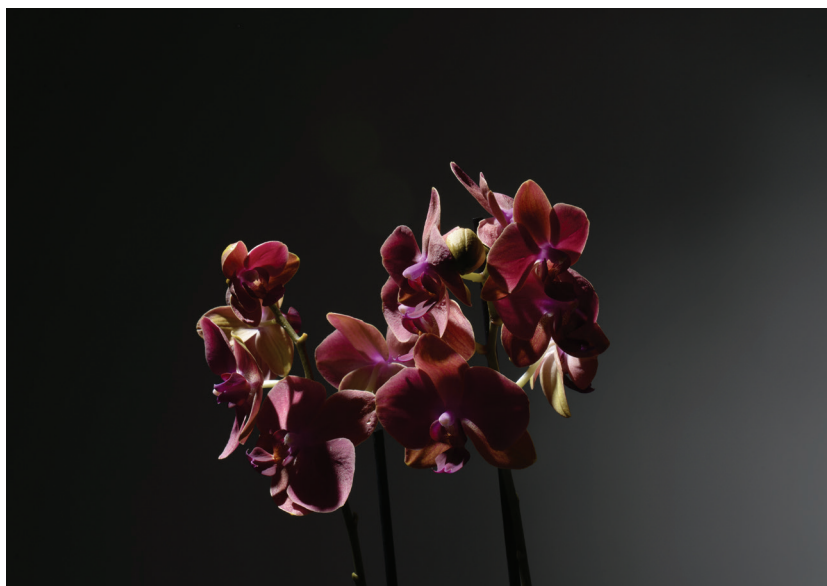
De flitser wordt van onderaf op het gezicht gericht. De schaduwen vallen zodanig dat het geen flatteuze belichting van het gezicht geeft. Het geeft een spookachtig effect en wordt vaak gebruikt in horrorfilms.

De tafel staat tegen de muur aan en de flitser staat op circa 15cm van de muur. Daardoor valt er veel strooilicht op de achtergrond.

f/16 – 1/60sec – 100 ISO – 50mm
Flitsvermogen 1/2 – Zoompositie 50mm

Hier staat de tafel op circa anderhalve meter afstand van de witte muur. Ondanks dat de flitser niet op de muur staat gericht, valt er een beetje strooilicht op de achtergrond. Toch doet dat geen afbreuk aan de foto.

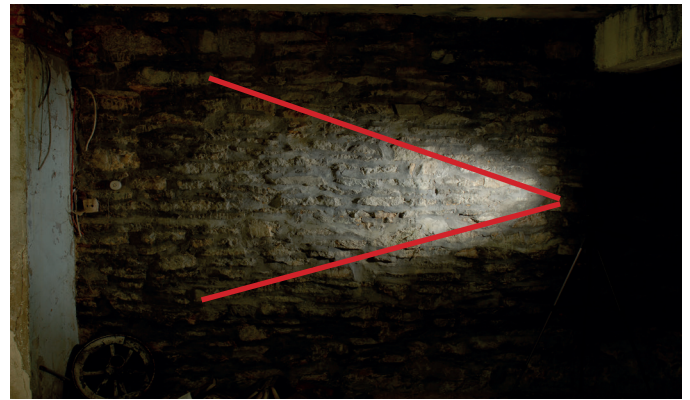
f/16 – 1/60sec – 100 ISO – 50mm
Flitsvermogen 1/2 – Zoompositie 50mm

3.7 DE MANUELE ZOOMPOSITIE

Er is een verschil tussen de manuele zoom (hierna wordt dit met M-Zoom aangeduid) en de automatische zoom (hierna wordt dit met A-Zoom aangeduid).

Fotografeer je in A-Zoom, dan herkent de flitser welke brandpuntsafstand je op de camera gebruikt. Dat houdt in dat het spreidingsgebied van het flitslicht zoveel mogelijk overeenkomt met het beeld dat je door de zoeker ziet. De A-Zoom kan alleen worden gebruikt met een TTL flitser tezamen met een TTL triggerset. De zoompositie wordt automatisch aangepast wanneer je in- of uitzoomt.

Fotografeer je met een TTL flitser in M-Zoom of fotografeer je met een manuele flitser of een manuele triggerset, dan wordt de zoompositie niet aangepast naar de brandpuntsafstand van je camera. Je moet handmatig de zoompositie instellen.

Stel, de flitser staat op A-Zoom en je werkt met een zoomlens van 24-70mm op je camera en je maakt een foto met 24mm. De flitsbuis in de flitskop schuift ver naar voren zodat het flitslicht kan spreiden over de juiste beeldhoek van 24mm (zie afbeelding links). Het spreidingsgebied van het flitslicht is redelijk breed. Zoom je nu in naar 70mm, dan schuift de flitsbuis naar achteren en bundelt het licht zich tot de smallere beeldhoek van 70mm (zie afbeelding rechts). Het flitslicht belicht het oppervlak dat je nu door de zoeker van je camera ziet. Gebruik je de flitser in M-Zoom, dan wordt de beeldhoek niet automatisch aangepast en moet je de zoompositie handmatig instellen.

TWEE REDENEN OM M-ZOOM TE GEBRUIKEN

Uit noodzaak: Gebruik je een manuele flitser, dan heb je niet de mogelijkheid om te kiezen tussen A-Zoom of M-Zoom. Bij manuele flitsers moet je niet alleen het flitsvermogen handmatig instellen, ook de zoompositie. Hetzelfde geldt bij manuele triggersets. Zodra je de flitser (ook de TTL versie) loskoppelt van de camera, kan de flitser niet herkennen welke brandpuntsafstand je op de camera gebruikt. Je moet de zoompositie op de flitskop handmatig instellen.

Uit creatief oogpunt: Wil je controle uitoefenen op de belichting van de beeldhoek dan gebruik je de M-Zoom. Daarmee kun je zelf bepalen hoe je het licht over je onderwerp wilt verspreiden. De M-Zoom gebruik je dan min of meer als een lichtvormer.

3.19 FLITSEN MET MEERDERE LOSGEKOPPELDE FLITSERS

Zoals je in voorgaande paragrafen hebt geleerd is het de kunst om het flitslicht en omgevingslicht op juiste wijze te laten samensmelten in een foto. Draadloos flitsen met een enkele reportageflitser geeft je foto's een extra dimensie. De toevoeging van meerdere flitsers stelt je in staat om andere belichtingen te creëren die met één flitser niet mogelijk zijn.

De flitser die het hoofdonderwerp belicht noemen we het hoofdlicht. Het licht van de extra reportageflitser noemen we invullicht. Invullicht legt een accent op een ander deel van het onderwerp of de achtergrond.

Hoe zien we dit terug in foto's? Kijk mee.

**f/16 - 1/250sec - 200 ISO - 70mm - Flitsvermogen
hoofdlicht 1/4 – Zoompositie 70mm - Flitsvermo-
gen invullicht 1/8 – Zoompositie 70mm**

De flitser van het hoofdlicht staat links van de camera en is zijwaarts op het onderwerp gericht. De flitser van het invullicht staat rechts van de camera en is gericht op de rugzijde van het model. Zowel de flitser van het hoofdlicht als het invullicht staan op ruim 2 meter van het model.

Het model staat op vier meter afstand van een muur in een ruimte die door daglicht wordt belicht. Het omgevingslicht is onderbelicht met zes stops. Vandaar dat de muur niet zichtbaar is.

Foto: Marcel van Berkel

3.20 LICHTVORMERS VOOR REPORTAGEFLITSERS

Lichtvormers doen eigenlijk precies wat de naam doet vermoeden: het (flits)licht vormen.

Er bestaan verschillende typen lichtvormers die allen een ander effect hebben. Ze kunnen het flitslicht verzachten, sturen, intensiveren en verstrooien.

Er zijn fotografen die er nauwelijks gebruik van maken, terwijl anderen voor iedere flitsfoto een lichtvormer pakken. Er is geen goed of fout, het is eerder afhankelijk van het type onderwerp dat je fotografeert en een kwestie van persoonlijke smaak. Zolang je de flitsfoto maakt die jij voor ogen hebt, is je doel bereikt.

Hier zie je zes verschillende lichtvormers die het meest gebruikt worden. Elke lichtvormer creëert een ander effect, zoals je dat in de opnames daaronder kunt zien. Op de pagina's hierna wordt het verschil getoond van het resultaat zonder of met de betreffende lichtvormer.

Diffusor

Grid

Snoot

Kleine softbox

Grote softbox

Reflectieparaplu

INHOUDSOPGAVE

1 LEES DIT EERST ----- 6

1.1	Hoe gebruik je het boek -----	7
1.2	Technische verhandelingen tot een minimum beperkt -----	8
1.3	Wat en waar ga je fotograferen -----	8
1.4	De lichtomstandigheden waarin je fotografeert -----	9
1.5	De instellingen op je camera en flitser -----	9
1.6	Welke basisapparatuur heb je nodig? -----	10
1.7	Welke flitser gebruik je bij draadloze flitsfotografie? -----	10
1.8	Op welke manier stuur je de flitser aan? -----	11
1.9	De handleiding binnen handbereik -----	11

2 ALGEMENE KENNIS OVER FOTOGRAFIE ----- 12

2.1	De belichtingsdriehoek -----	13
2.2	Fotograferen in de manuele camerastand -----	14
2.3	Het LCD scherm als hulpmiddel -----	19
2.4	Methode van lichtmeting -----	20
2.5	Scherptediepte onder controle -----	21

3 DE BASISPRINCIPES VAN DRAADLOOS FLITSEN ----- 24

3.1	De manuele flitsmodus -----	25
3.2	Het LCD scherm ontrafelen -----	26
3.3	De relatie tussen flitsvermogen en flitsafstand -----	27
3.4	Andere camera-instelling = andere flitsafstand -----	32
3.5	Oefenen met de manuele flitsmodus -----	32
3.6	Groothoekadapter en flitsafstand -----	35
3.7	De manuele zoompositie -----	36
3.8	Flitslicht reikt tot één afstand -----	40
3.9	Flitsen met een triggerset -----	41
3.10	Aan de slag met draadloos flitsen -----	45
3.11	Het combineren van twee lichtbronnen -----	47
3.12	Belichtingscompensatie van het aanwezige licht -----	50

3.13	Lichtval en de positie van de flitser -----	55
3.14	Strooilicht op de achtergrond -----	59
3.15	Flitssynchronisatie -----	62
3.16	High Speed flitssynchronisatie -----	64
3.17	Scherptediepte beperken met een grijsfilter -----	66
3.18	Witbalans en kleurtemperatuur -----	67
3.19	Flitsen met meerdere losgekoppelde flitsers -----	70
3.20	Lichtvormers voor reportageflitsers -----	76
3.21	Foto's analyseren -----	83

4 ACHTER-DE-SCHERMEN- FOTO'S ----- 85

Praktische informatie bij de foto's -----		86
Achter-de-schermen-foto 1	Vrouw op motor -----	88
Achter-de-schermen-foto 2	Pluisbloemen upside down -----	92
Achter-de-schermen-foto 3	Hangende bloemkoppen -----	96
Achter-de-schermen-foto 4	Low key portret -----	100
Achter-de-schermen-foto 5	Cowgirl -----	104
Achter-de-schermen-foto 6	Schaduw effect van stenen -----	108
Achter-de-schermen-foto 7	Drijvende kers -----	112
Achter-de-schermen-foto 8	Vrouw in het veld -----	116
Achter-de-schermen-foto 9	Vreemde vorken -----	120
Achter-de-schermen-foto 10	Vliegende macaroni -----	124
Achter-de-schermen-foto 11	Witbalansinversie -----	128

5 VAN ALLES EN NOG WAT ----- 132

5.1	Veel gestelde vragen -----	133
5.2	De kosten van de basisuitrusting voor draadloos flitsen met een triggerset -----	141
5.3	TTL en manuele flitsers -----	141
5.4	Het aansturen van een losgekoppelde flitser -----	144
5.5	Tot slot -----	147

INDEX ----- 149

OEFENINGEN

Oefening A - het fotograferen van een onderwerp met neutrale tinten	18
Oefening B - het fotograferen van een onderwerp met lichte tinten	18
Oefening C - het fotograferen van een onderwerp met donkere tinten	18
Oefening 1 - het verhogen en verlagen van het flitsvermogen op een TTL flitser	33
Oefening 1A - het verhogen en verlagen van het flitsvermogen op een manuele flitser	34
Oefening 2 - het aanpassen van de zoompositie op TTL flitsers	39
Oefening 2A - het aanpassen van de zoompositie op manuele flitsers	39
Oefening 3 - het belichten van een onderwerp met een losgekoppelde flitser	46
Oefening 4 - flitslicht en omgevingslicht combineren	49
Oefening 5 - belichtingscompensatie van de achtergrond	51
Oefening 6 - het omgevingslicht volledig onderbelichten	54

VEEL GESTELDE VRAGEN

Vraag 1 De foto is voor de ene helft goed belicht, en voor de andere helft volledig onderbelicht. Wat gaat hier mis?	133
Vraag 2 De belichting van de achtergrond heb ik onderbelicht toen ik een foto maakte zonder flits. Maar als ik de foto maak met flits is de achtergrond juist overbelicht. Hoe kan dat nou?	133
Vraag 3 Als ik de lichtmeter in mijn camera op "0" zet, dan wordt de achtergrond niet precies belicht zoals ik zou willen. Wat doe ik fout?	134
Vraag 4 Ik heb op een binnenlocatie de omgeving met zes stops onderbelicht, omdat ik de achtergrond zwart in beeld wil brengen. Toch is de achtergrond nog zichtbaar in mijn foto. Wat gaat er mis?	134
Vraag 5 Ik gebruik een triggerset, maar de flitser gaat niet af als ik op de ontspanknop van mijn camera druk. Hoe kan dat nou?	135
Vraag 6 Er valt te weinig flitslicht op het onderwerp. Wat is er aan de hand?	135
Vraag 7 En wat nu als er te veel flitslicht op het onderwerp valt?	135
Vraag 8 Het flitsvermogen staat op 1/1 maar het onderwerp krijgt toch te weinig licht. Hoe kan ik het toch goed belichten?	135
Vraag 9 De autofocus van mijn camera doet het niet, ik kan niet (meer) scherpstellen op het onderwerp. Wat is hiervan de oorzaak?	136
Vraag 10 Kan ik mijn flitsfoto ook onder- of overbelichten met de +/- functie van de belichtingsmeter van mijn camera?	136
Vraag 11 Wat is de beste belichtingsmethode: matrix-, centrum- of spotmeting?	136
Vraag 12 Hoe voorkom ik reflectie in glanzend materiaal?	136
Vraag 13 Als je op een feestavond fotografeert heb je vaak dat er meerdere kleuren (led)verlichting worden gebruikt. Welke witbalans kan ik het beste instellen?	137
Vraag 14 In welke situaties gebruik ik een draadloze afstandsbediening voor mijn camera?	138
Vraag 15 Wat zijn de voordelen van krachtige flitsers?	138
Vraag 16 Wat is een richtgetal?	139
Vraag 17 Hoe komt het dat een afbeelding op het LCD scherm van de camera verschilt met dezelfde afbeelding op het beeldscherm van mijn computer?	139
Vraag 18 Welke apparatuur en accessoires mogen niet ontbreken in mijn fototas bij draadloos flitsen?	140

DUIZENDMAAL DANK

Een boek komt nooit in je eentje tot stand. Ik waardeer alle persoonlijke bijdrages, inzichten, ideeën en tijd die veel mensen beschikbaar hebben gesteld.

Voor het voorzien van flitsfoto's dank ik Petra Teeuwsen, Marcel van Berkel, Joke Broer, Matthijs ter Horst, Marja Kriboo, Edgar Dumas en Stefan Cruysberghs.

Voor het geduld dank ik alle modellen, inclusief hondje Debby.

Voor het creatieve ontwerp van de omslag dank ik Egbert Clement.

Voor het kritisch meelezen en bijschaven van de teksten dank ik Date van Utteren, Ralph Sluysmans en Marja Kriboo.

Voor zijn steun en stimulans bij het creëren van dit boek dank ik mijn man.

www.sonjavandriel.nl